

זה קורה פעם
כארבע שנים: עונת
הייחום המיפלגתית

אילו היה חוקר ענק מסתכל במרחש בישראל מבעד למיקרוסקופ, היה מגלה כי פעם בארבע שנים נאחזים העסקנים הישראליים בקדחת של טירוף. הם מתחילים להתרוצץ בכלוביהם כמו עכברים מסוממים. לטפס על הקירות, לגשוך ולשרוט. זה מתרחש בששת השבועות האחרונים לפני הגשתן של רשימות המועמדים של המיפלגות לכנסת.

השבוע היתה עונה זו בעיצומה. היא לא פסחה אף על מיפלגה מיפלגה אחת:

● במערך נמשכה המהומה אחרי המשבר שבועיקבותיו פרש או הופרש יעקוב לוינסון מן ה"מעמדות לתפקיד שר האוצר, ה"מהומה סביב אי-בחירת מוכ"ל המיפלגה, פרש השבוע יוסי שריד מתפקידו כמנהל מטה ההסברה. שריד, כמו רבים מבחיריו, צפוי להצבעה ברכו"ש שבה ייקבע אם יוכל להיות שוב מועמד לכנסת.

● בליכוד עמד במרכז המ"ה הומה הטרמפיסט הניצחתי, שמואל תמיר, שביקש לחזור הביתה כי פעם השלישית או הרביעית. אחי רי שפסס את הרגל בד"ש, מב"קש תמיר לזכות בעמדה בכירה בליכוד, ואף להביא עימו שובל של מלחכיפינכתו. היעד: לא רק כיסא בכנסת הבאה, אלא גם עמדתו של שובה במאבק על יריד שחו"ש מנחם בגין, בברזא היום, אולם תמיר איחר את המועד ה"גוה. הליכוד התאושש ומתחוק מחדש, בניצוחם של יורם אירדור ודוד לוי, ולאחיה אין כל חשק לתת דריסת-רגל לתמיר.

● במפד"ל פועל מצביא ל"לא-ייסות: חיים דרוקמן, איש גוש-אמונים, לדרוקמן אין בוח"רים, כי חסידיו מצביעים בעד תנועת-התחייה. אך "צעירי" ה"מפד"ל ביקשו להשתמש בדרוק"מן כדי להדיח את יוסף בורג ולהמליך את זבולון המר. על רקע זה געשה המיפלגה, כאשר בורג משתוקק לפילוג. אשר יסלק סוף-סוף את כל יריביו מן המיפלגה.

● בתל"ם, רשימתו של משה דיין, עשה האיש כבחורף שלו, צירף, סיפח, הווי, מבלי לשאול איש, ייגאל הורביץ, שנחל תבוסה ב"מבחהכוח בהסתדרות, נאלץ ל"חזור לבךדודו על ארבע, וזכה ב"קום השלישי ברשימה, כל האח"רים נאלצו לזוז אחררה.

● בר"צ שרר מצב דומה. ותיקי התומכים בשולמית אלוגי התקוממו נגדה ופרשו בו"עם, אח"רי שזו הרכיבה רשימה לפי צר"כיה האישיים. במקום השני ברשי"מה הועמד מרון בנבנישתי, המטיף בגלוי לסיפוח מוסוה של הגדה המערבית, ואחריו שני מגורשי שלום עכשיו, שניסו באופן גואש להסתיר את העובדה שנפגשו פעם עם נציגי אש"ף.

● ברק"ח השמרנית נראה הכל שקט ורגוע, אך מתחת לפני השטח המתרדד הערבים נגד מצב שבו מספיק הערבים כימעט את כל הקולות לרשימה, ואילו רוב הכסאות בכנסת נמסרים ל"הור"דים. במקוד המאבק האילם: ציר"לי ביטון, שהוכיח בבחירות בהס"ב

תיפול האשמה המעשית לפוגרום בכפריסיף (ראה עמודים 49-48) על מי שתיפול - שורש הרע נעוץ במדיניות הנקוטה מאז הקמת המדינה בידי כל ממשלות ישראל: המדיניות של הפעלת הדרושים נגד שאר הערבים במדינה. הרומאים קבעו את הכלל divide et impera ("הפרד ומשול") מאז נהגו כך כל המישטרים הקולוניאליים. ממשלות ישראל, מימי זייד בן-גוריון והלאה, לא הרגו מכלל זה ביחסן לערבים במדינה.

המורים היו הצרפתים. לפני מאה שנים העניקו אזרחות צרפתית לא רק ליהודי צרפת, אלא גם ליהודי אלג'יריה. בכך יצרו באותה ארץ חיץ עמוק בין המוסלמים, שלא קיבלו אזרחות, ובין היהודים. בימי מלחמת-השיחור האלג'ירית התייצבו היהודים לימין השלטון הצרפתי. נגד לוחמי-השיחור האלג'יריים. התוצאה: בריחת כל כ"ל יהודי אלג'יריה, עם השגת העצמאות. בסוריה נהגו הצרפתים על פי אותה השיטה. הם הפרידו בין סוריה, המוסלמית בעיקרה, ובין לבנון, שהיתה אז נוצרית ברובה. בסוריה ובלבנון הם הקימו עדה מול עדה, סיכסכו בין כולן, העניקו כוח לבדלנים שבכל אחת מהן. כך נוצרה שינאה של כולם נגד כולם: מוסלמים ונוצרים, סונים ושיעים, מארונים ודרוזים, עלאוים וכל האחרים. כל מי שחטיף בעדתו לשינאה נגד שאר העדות זכה בתמיכה ממשלתית גלויה או מוסווית. למרות תכסיסים אלה איבדה צרפת, בסופו של דבר, את סוריה ובלבנון. אך זרעי השינאה שזרעה נבטו, והתוצאות משתר"לות עד עצם היום הזה.

ממשלות-ישראל, שהעריצו תמיד את השיטה הקולוניאלית הצרפתית, אימצו אותה לעצמן. אחת התוצאות היתה הוצאת העדה הדרוזית מכלל האוכלוסיה הערבית בישראל, והענקת מעמד מיוחד לה. הדרוזים הם ערבים לכל דבר, בדיוק כמו שאר הערבים בארץ. במוצאם, בתרבותם ובשפתם אינם שונים מהאחרים. בשום מקום במרחב אין הדרוזים מוציאים את עצמם מן הכלל הערבי. להיפך, בכמה מדינות הם הפטרוטים הערביים הקיצוניים והקר"לניים ביותר.

ההבדל היחידי בין הדרוזים והערבים-המוסלמים הוא דתי. חדת הדרוזית היא ביסודה כת מוסלמית-שיעית, שפרשה את האמונה השיעית המקובלת. על דרך המשל, ניתן להשוות את את ההבדל בין השיעים ובין הדרוזים להבדל בין היהודים

תדרות שאינו מביא עימו קולות. רק באגודת-ישראל אין חוכ"מות. שם שלטים גדולי-התורה, היונקים את השראתם במישרין מן הקדוש-ברוך-הוא.

אירגונים

המדינה - יוק

בשבוע שעבר השתמש ראש-הממשלה ושרי הכביטחון, מנחם בגין, בסמכותו ואמר על קיומה של "ועדת תיאום" של אירגונים ערביים קיצוניים מדווח כתב "העולם הזה" שלמה פרנקל: יתכן שזהו עוד תעלול בחירות

הפרד ומשול בגליל

הרבניים והקראים, או, לכל היותר, בין היהודים והשומרונים. על פי העיקרון של "הפרד ומשול" טיפחה ממשלת ישראל את הדרוזים, הוציאה אותם מן הכלל הערבי והתייחסה אליהם כאילו היו עם שלישי ונפרד בארץ - יהודים, ערבים ודרוזים. מבחינה מדעית זוהי שטות, אך מבחינה פוליטית זה היה מחוכם. אמנם, היחס המעשי לכפרים הדרוזיים לא היה שונה מאשר לכפרים הערביים הסמוכים. קרקעותיהם הופקעו בסיטונות, לשם "יהוד" הגליל. כמו הערבים, הם לא שותפו בשום תוכנית-פיתוח. אך הם גויסו לצה"ל, ובעיקר ליחידה אשר עיקר תפקידה הוא להילחם בערבים: מישמר-הגבול. מבחינה מסויימת ניתן להאמר כי הדרוזים הם שכירי-החרב היחידים במדינת-ישראל, כשם שמישמר-הגבול הוא החיל השכיר היחידי במדינה.

הרגשת-העליונות כלפי הערבים, ממשלת-ישראל טיפחה ב"שיטתיות בקרב הדרוזים, יצרה זה מכבר מירבצים עמוקים של שינאה הדדית בין העדות. חלק מן הדרוזים, הממושים עד הקודקד בנשק חוקי ובלתי-חוקי, ואשר מחסני צה"ל פתוחים לפניהם, מאמינים כי הממשלה תעצום עין אם יתנפלו על המוסלמים והנוצרים, אף כי אלה עולים עליהם במיספרם. מובן שאין זה חל על כל הדרוזים במדינה. יש ביניהם רבים הרואים בהיפרדות מן הערבים סכנה לעצם קיום העדה לאורך-ימים, והמטיפים לקו של "חזרה אל הציבור הערבי". אולם אלה גרדפים על-ידי השילטונות, מכיוון שהם מטיפים גם נגד גיוס-החובה לצה"ל, בשעה שאין חובה זו חלה על שאר הערבים. על-עמדות-המפתח הפוליטיות והדתיות בעדה נמסרו על-ידי השילטונות לאנשים המייצגים את הקו האנטי-ערבי.

אחד האבסורדים הטמונים במצב הקיים הוא ההבדל בין פעולת ישראל משני עברי הגבול. גם בלבנון מופעל הכוח הישראלי על פי השיטה של "הפרד ומשול", כאשר ממשלת-ישראל נוקטת קו של התערבות מאסיבית לטובת עדה אחת, נגד העדות האחרות. אולם מצפון ל"גדר הטובה" המצב הפוך מזה הקיים מדורם לה. בגליל תומכת ממשלת-ישראל דרוזים נגד הנוצרים. ואילו בלבנון תומכת ישראל בנוצרים נגד "חזית השמאל" המוסלמית-פלסטינית, שבראשה עומד ראש מישפחת ג'ומבלט הדרוזית.

ואורעות גוליס-כפריסיף צמחו על רקע זה. גם אם תושג הפעם סולחה, לא יהיה בכך פיתרון אמיתי למצב - כל עוד לא יושם קץ למדיניות של "הפרד ומשול".

עד כאן נוסח ההצהרה. על בסיס זה נוסחה גם תוכנית פעולה. להלן הנוסח המלא של ה"תוכנית":

(1) עלינו לפעול למען הגנת זכותנו להישאר במולדתנו ולהב" ליש את השייכות הפלסטינית; עלינו לתבוע את אדמותינו, רכושנו, כפרינו והקדשינו המופקעים, כדי לממש את מלוא הזכויות הפר"ליטיות, האזרחיות, החברתיות וה"תרבותיות שלנו.

(2) עלינו לפעול למען חשיפת הצינונות בכל התחומים, להבליט את מהותה הגזענית ואת אופיה ההתפשטותי ולהיאבק בה.

(3) עלינו לפעול להידוק שיי-תוף הפעולה עם הכוחות המתקד"מים האנטי-ציוניים (או: לשיתוף הכוחות היהודיים האנטי-ציוניים במיסגרת משותפת). בתנאי שה"דבר לא ייעשה על חשבון ההש"ת הפלסטינית במיסגרת זו.

(4) עלינו לפעול לשיתוף פעור"לה של כוחות דימוקראטיים יהוד"דיים וערביים, בהתאם למידת ה"משותף שביניהם.

(5) על כל הכוחות הלואמיים בקרב הערבים הפלסטינים בישר"אל להתלכד במיסגרת זו, המוש"תחת על הפרוגרמה המגדירה את המשימות ואת האמצעים המוסכ"מים. המיסגרת בנויה על בסיס דימוקראטי והיא מורכבת מגופים ולא מבודדים; היא פועלת למי"מוש מטרותיה באורח דימוקראטי ותוך כדי ויכוח דימוקראטי.

עד כאן נוסח התוכנית. די במבט אחד, כדי לראות ש"כמעט כל מישפט בהצהרה ניתן לפירושים שונים. זוהי, כנראה, תוצאה של הניסיון לגשר על פני חילוקי-הדעות הרחוחים בקרב ה"מנחסים עצמם. שכן בקרב קבוצות "בני הכפר", כמו בשורות אש"ף, יש בעלי דיעות שונות - החל בחסידי "מדינה חילונית דימוקר"טית" בכל שיטחי ארץ-ישראל-פלסטין, וכלה באלה הדוגלים ב"הקמת מדינה פלסטינית לצד מדי"נת ישראל.

האם יהווה צעדו של בגין תק"דים, שיגרור הוצאה אל מחוץ לחוק של אירגונים וקבוצות אחרות - או שזהו מעשה חד-פעמי? ובכוחות הקדימה בעולם.

אכסודוס, 1981